

ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА В.І. СМОЛЯРА

У серпні 2008 р. виповнилося 70 років від дня народження відомого вченого в галузі фізіології, гігієни та біохімії харчування, доктора медичних наук, професора, дійсного члена Академії інженерних наук України Володимира Івановича Смоляра.

В.І. Смоляр народився 15 серпня 1938 р. в м. Кагарлик Київської області в сім'ї лікарів. Закінчивши в 1961 р. санітарно-гігієнічний факультет Київського медичного інституту ім. О.О. Богомольця, працював завідувачем харчового відділу Черкаської міської санітарно-епідеміологічної станції.

У 1963 р. вступив до аспірантури при Київському науково-дослідному інституті гігієни харчування. Кандидатську дисертацію підготував під керівництвом відомого гігієніста професора Коломійцевої М.Г., яку захистив в 1966 році.

Наукова діяльність В.І. Смоляра понад 30 років була пов'язана з Київським НДІ гігієни харчування, де він пройшов шлях від аспіранта до завідувача науково-дослідної лабораторії та директора інституту (1984 - 1994 рр.).

Професора В.І. Смоляра вирізняє широта наукових інтересів. У 70-х роках основним напрямом його досліджень стало вивчення поширеності вад фізичного росту і розвитку, формування кісткової системи у дітей, процесів остеогенезу, їхня систематизація та зв'язок зі станом харчування. Результати цих фундаментальних досліджень лягли в основу докторської дисертації "Значення харчування для росту і формування кісток у дітей шкільного віку", яку він успішно захистив у 1981 р. Монографія "Гігієнічні проблеми росту дітей та підлітків" (1985 р.) стала логічним продовженням пошуків науковця щодо даної проблеми.

Протягом трьох десятиріч дослідження вченого були пов'язані з вивченням стану харчування,

фізіологічних потреб в енергії та харчових речовинах найбільш масових професійних груп населення України. Володимир Іванович разом із співробітниками розробив методичні рекомендації з раціонального харчування операторів, текстильників, працівників розумової праці, гарячих цехів, сільськогосподарського виробництва, водіїв міського транспорту.

Разом з тим наукові інтереси В.І. Смоляра не обмежувалися лише сферою вивчення особливостей харчування різних категорій населення. В 80-х роках під його керівництвом виконані наукові дослідження, присвячені теоретичним і практичним аспектам конструювання продуктів лікувально-профілактичного спрямування, гігієнічній оцінці нових харчових добавок, проблемам харчової токсикології, розробці наукових аспектів дієтичного харчування, зокрема при серцево-судинних захворюваннях, вивченню стану забруднення харчових продуктів ксенобіотиками різного походження.

В.І. Смоляр — автор понад 300 наукових робіт з різних аспектів фізіології, гігієни та біохімії харчування. Його перу належать 16 монографій та два підручники "Фізіологія та гігієна харчування" (2000) та "Харчова експертиза" (2005) для студентів технологічних вузів харчової промисловості. Ним також підготовлено до друку підручник "Гігієна харчування" для учнів медичних училищ (в співавторстві). Його монографія "Раціональне харчування" (1991), видана масовим тиражем (115 тис. екз.), користується заслуженою увагою не тільки серед спеціалістів з гігієни харчування, а й технологів, біохіміків, педіатрів, геронтологів, студентів, широких верств населення.

Інтенсивна наукова і практична робота з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи дозволила В.І. Смоляру сформулювати основні положення концепції радіозахисного харчування, які пізніше були викладені в монографії "Іонізуюча радіація і харчування" (1992), а також опрацювати питання радіаційного гормезису і його аплікації в гігієні харчування, розробити методологію обґрунтування допустимих рівнів радіонуклідів у харчових продуктах.

Особливий інтерес В.І. Смоляр виявляє до вивчення ролі мікроелементів у харчуванні дітей та дорослих. Ці дослідження вчений узагальнив у монографіях "Гіпо- та гіпермікроелементози" (1989) та

"Патогенез, профілактика і лікування фтористої інтоксикації" (1987; у співавторстві). Під його керівництвом та за безпосередньої участі були розроблені перші Національні норми харчування України (затверджені Колегією МОЗ України в 1994 р.).

Професор В.І. Смоляр підготував 15 дисертантів, із них — 2 доктори наук. Його учні успішно працюють на посадах завідувачів лабораторій, кафедр, головними та провідними науковцями вітчизняних науково-дослідних інститутів, лікувально-оздоровчих закладів та вузів.

Професор В.І. Смоляр неодноразово успішно виступав на міжнародних форумах в багатьох країнах Європи та Азії, а також на союзних і республіканських з'їздах і конференціях. Саме завдяки енергії В.І. Смоляра були започатковані тісні наукові контакти Київського НДІ гігієни харчування з науковими установами Польщі, Болгарії, Данії, Швеції, Росії, Казахстану, Грузії, з європейським бюро ВООЗ. Він активний популяризатор наукових досліджень, а також рекомендацій щодо здорового способу харчування серед широких верств населення, неодноразово виступав по радіо і телебаченню. Він є автором значної кількості науково-популярних статей, а також брошур.

З 1994 по 2007 рр. В.І. Смоляр працював у Національному університеті харчових технологій, де викладав 8 дисциплін. Серед них фізіологія та гігієна харчування, біохімія, Харчова медицина, харчова експертиза, екологія медицини, екологія харчування, технологія жирів, екологія продуктів харчового та лікувального призначення. Спільно з відділом харчування Європейського бюро

Всесвітньої організації охорони здоров'я і країнами Європи проведені дослідження стану харчування дітей та поширеності недостатності йоду в Україні. Наукові інтереси В.І. Смоляра в цей період були сконцентровані на розробці теоретичних основ науки про харчування, політики в галузі харчування населення України, а також на особливостях харчування людей різних країн в історичному аспекті (з давніх-давен до сьогодення). На основі цих досліджень у 2005 році він опублікував монографію "Історія харчування". Багатий творчий і науковий потенціал, величезний життєвий досвід, зустрічі з науковцями надихнули його на написання двох книг спогадів "Сансара" (2005) та "Магія творчості" (2009).

Останнім часом наукові інтереси і пошуки професора В.І. Смоляра спрямовані на обґрунтування геномнопротеомної теорії харчування. З 2003 року з ініціативи професора В.І. Смоляра відроджено науковий журнал "Проблеми харчування", який видавався в 1932–1934 роках. В.І. Смоляр є його головним редактором

Свій ювілей Володимир Іванович Смоляр зустрічає сповнений сил і енергії, творчих планів, з вірою у світле майбутнє України.

Бажаємо ювілярові міцного здоров'я, плідної праці, нових трудових звершень на наукових шляхах в ім'я здоров'я і благополуччя нинішнього і прийдешніх поколінь.

**Редакційна колегія
журналу "Проблеми харчування"**